

Turun Eläin- ja Kasvitieteellinen Seura 80 vuotta

Perjantaina marraskuun 30 p:nä 1923 kiinnitettiin Turun Suomalaisen Yliopiston ilmoitustaululle tiedote: "Kasvi- ja eläintiedettä harrastavia ylioppilaita kehoitetaan saapumaan yliopiston hyönteismuseoon (ylin kerros, huone 112) sunnuntaina klo 6 ip keskustelemaan luonnontieteellisen seuran perustamisesta."

Allekirjoittajat olivat eläintieteen professori Walter M. Linnaniemi, kasvitieteen professori Kaarlo Linkola, jäkälätutkija, tohtori Edvard Vainio ja ilmoituksen laatinut maisteri K. J. Valle, josta myöhemmin tuli Linnaniemen seuraaja. Myöhemmästä kutsusta huolimatta hyönteismuseoon saapui 26 henkilöä. Puhetta johti professori Linnaniemi ja sihteerinä toimi professori Linkola. Heti perustamisen tapahduttua lähetettiin Suomalaiselle Eläin- ja Kasvitieteelliselle Seuralle Vanamolle Helsinkiin sähkö, jonka teksti on jäljennetty liitteeksi perustamiskokouksen pöytäkirjaan:

Vanamo Seura, Helsinki, Ylioppilastalo, Liro

Perustettuaan 30 miehen ja naisen voimalla "Turun Eläin- ja Kasvitieteellisen Seuran", lähettävät Turun vanamolaiset ja heihin liittyneet Vanamolle sydämellisen tervehdyksensä.

Linnaniemi Linkola

Elettiin voimakasta itsenäistymisen ja suomalaisuuden aikaa; aatteen kantamana myös Turun Suomalainen Yliopisto vuonna 1922 aloitti toimintansa. Vanamon vastaus Turun Eläin- ja Kasvitieteellisen Seuran (TEKS) perustamisesta kertovaan sähköeseen onkin kuvaava. Kaukokirjoittimen kirjoittama sähköessä on jo käytetty vasta vuosikymmeniä myöhemmin vakiintunutta lyhennettä osoitteessa:

"TEKS LINNANIEMI PHOENIX TURKU. KULUKOOT TURUN ELÄIN- JA KASVITIEEELLISEN SEURAN PÄIVÄT JA VUOSISADAT ONNEKKAINA JA MAINEHIKKAINA AHKERASSA ISAENMAALLISESSA TYOESSAE = VANAMO".

Phoenix oli vuonna 1878 valmistunut Ortodoksisen kirkon naapurina Kauppatorin pohjoispuolella sijaitseva hotellirakennus, joka hankittiin vasta perustetun yliopiston toimitilaksi.

Seuraava kokous pidettiin jo 15.12.1923. Kokouksessa esitettiin useita eläin- että kasvitieteellisiä tiedonantoja, esittäjinä mm. ylioppilas I. Hiden (myöh. Hiitonen) ja professori Linkola, joka joulukuun alkupuoliskolla oli tavannut kolmekymmentä eri kasvilajia kukassa! Alkutilvi oli ollut melko leuto.

Toiminta jatkui säännöllisenä kuukausikokouksineen, joissa pidettiin tieteellinen esitelmä sekä esitettiin tiedonantoja. Kesäkautena tehtiin lähiseuduille tieteellisiä retkiä. Talvi- ja jatkosodan aikana seuran toiminta jatkui varttuneimpien jäsenten ylläpitämänä. Vuodesta 1944 seura alkoi saada raha-arpajaisten voitovaroja, joista voitiin myöntää jäsenille tutkimusapurahoja. Tätä tukea saatiin vuoteen 1960 saakka.

1950-luku oli retkeilyjen ja tutkimuksen vuo-

sikymmen. Dosentti Lauri E. Kari, perustaja- ja kunniajäsen, rahastonhoitaja ja varapuheenjohtaja oli jo vuonna 1946 järjestänyt kaksiviikkoisen retken Kilpisjärvelle huomattavin tieteellisin tuloksin. Saaristomeren alueelle tehtyjen retkien tuloksena syntyi puolestaan ajatus, että vailla käyttöä oleva karanteenisairaala Korppoon Lohmin saarella sopisi seuran tukikohdaksi. Yhdistykselle ei valtion kiinteistöä voitu luovuttaa, mutta sen sai Turun Yliopisto, joka perusti sinne Saaristomeren biologisen aseman vuonna 1958. Tämä toimi yliopiston opetus- ja tutkimustukikohtana vajaan vuosikymmenen toiminnan painopisteen siirtyessä Nauvoon Seilin saarelle, jonne perustettiin vuonna 1967 Saaristomeren tutkimuslaitos.

1950-luvulla erityisesti Inarin Lappi oli retkien suosittu kohde. Retket olivat rankkoja kokemuksia ja oppisuorituksia, jotain aivan muuta kuin esitelmät seuran kokouksissa. Turun Yliopisto antoi seuralle tehtäväksi etsiä sopiva alue, jonne voisi rakentaa tukikohdan Lapin tutkimusta varten. Sellainen löytyikin Utsjoen Kevolta, jossa nykyinen Turun yliopiston Lapin tutkimuslaitos Kevo vihittiin käyttöön vuonna 1958. Yliopisto uskoi myös retkeilyjen tuloksena alkaneen Inarin Lapin faunistisen ja floristisen kartoituksen seuran tehtäväksi. Kartoitustyö jatkuu yhä. Lounais-Suomeakaan ei ole unohdettu: pitäjien kasvillisuustutkimusten tuloksena on syntynyt yli kaksikymmentä opinnäytetutkimusta.

Retkeily ulkomaille ollut edelleen vilkasta: niitä on tehty Laatokan Karjalaan (1998), Baltian kautta Puolan Bialowiezan kansallispuistoon (1999), Öölantiin (2000) ja Gotlantiin (2002).

Luonnon- ja ympäristösuojelutyökin on yksi seuran tehtäviä. Työ Turun luonnon hyväksi onkin tuottanut paljon tulosta mm. Ruissalossa ja Katariinanlaaksossa. Nuoriakin alkanut jälleen osallistua seuran toimintaan. Johtokuntaankin kuuluu opiskelijoiden edustajia. Jo yli vuosikymmenen ajan Petter Portin on ideoinut ja suurelta osalta myös järjestänyt seuran kerran vuodessa pidettävän tieteellisen symposiumin, josta opiskelijat voivat saada myös opintosuorituksen.

Seuran puheenjohtajina ovat viime vuosikymmeninä toimineet mm. professorit Paavo Voipio (1966–67), Arne Rousi (1968–71) ja pitkäaikaisimpina Petter Portin (1978–89). Puheenjohtajana vuoden 2004 alusta toimii fil.tri Kalle Ruokolainen ja sihteerinä dosentti Jorma Paranko, molemmat Turun yliopiston biologian laitoksen opettajia ja tutkijoita. Turun Eläin- ja Kasvitieteellinen Seura, kuten sen hyönteis- ja kasvikerhokin, toimii kiinteästi yliopiston piirissä ja tiloissa. Seurassa on jäseniä n. 300.

Ilpo Haahtela

Fil.lis., Turun Eläin- ja Kasvitieteellisen Seuran puheenjohtaja 1998–2003.